

Stelian Țurlea

Colecția NOD

Coperta: Daniel NICOLESCU

Fotografia copertei – *Eterna frumusețe*, tablou de
Cristina Țurlea, din expoziția *Tălmăciri*, organizată în
2019 la Centrul de Cultură Arhitecturală a UAR

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ȚURLEA, STELIAN

Adrodita lui Dali : roman / Stelian Țurlea. -

București : Integral, 2022

ISBN 978-606-992-663-5

821.135.1

© INTEGRAL, 2022

Editor: Costel POSTOLACHE

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-663-5

AFRODITA LUI DALÍ

roman

Cuprins

Prolog / 11

Gore / 13

Licitația Dali / 32

Victoria / 35

Daria / 47

Victoria / 76

Daria / 81

Afrodita din Knidos / 100

Daria / 105

Furtul unei capodopere / 111

Gore / 114

Balaure / 121

Epilog / 133

Cello Song / 135

Gore

1.

Când iese din tură, dimineața, nu se duce aproape niciodată direct acasă, se oprește mai întâi la o cafenea din apropiere

mănâncă un croasant cu unt și gem

cu ani în urmă, la ceva mai mult de un kilometru distanță, se deschisese, în apropiere de renumitul Zexe, un bistro cu chipurile franceze aparținând unor români care trăiseră în Franța și jinduiau după locurile vechi, tot întrebându-se de ce naiba reveniseră în România

în fața localului și deschis într-o casă din interbelic cu multe camere și ziduri groase, cu grădină cu glicină cățărată până la streșină pe un grilaj de stîngii cafenii și câteva măsuțe din lemn așezate aerisit în curtea largă, un panou crăcănat înfipt pe trotuar, la intrare, invita la un mic dejun francezesc, nedumerind trecătorii

pe vremuri pe străzile acelea umblau mici burghezi care ar fi înțeles

acum puia de țigănuși care mângăleau simboluri sexuale pe poarta de lemn din scânduri masive lăcuite în verzuiliu, oricât se străduiau proprietarii să le curețe se mai zărea ce scriseseră cu săptămâni înainte

cine să aibă timp la ora 8, la 9, chiar la 10 dimineața pentru un mic dejun franțuzesc cu haosul vieții de-acum? nici mirosul ademenitor al cafelei nu mai făcea minuni

nu prea erau clienți

erau zile în care Gore ședea singur la o măsuță din curte, i se alătura patroana dornică de taclale, mereu nemulțumită că nu are treabă, furioasă pe ce-o să vină

ce-o să vină?

o pandemie, chiar nu știți?

îi spunea că are o idee de nenorocirea care o să-i lovească pe toți, era furioasă pe guvern, furioasă că se întorsese în țară, furioasă pe orice sunteți francez? îl întrebese la a doua lui venire deloc

știți limba? măcar să am și eu cu cine schimba o vorbă

ce-am învățat la școală

și de unde pasiunea, să nu zic nebunia pentru croasanți?

din cărți

mon Dieu!

în cinci sau șase luni, au închis, Gore nu trebuia să întrebe de ce, nici nu mai avea pe cine

norocul lui că s-a deschis, aproape simultan, cafeneaua din apropierea galeriei de artă

cu croasanți aproape la fel de proaspeți, aduși de la o brutărie alăturată, cu magazin de prezentare, în fundul căruia se vedeau cuptoarele înalte de copt, de fapt o încăpăre mare cu vitrina cât perețele, cu trei gemulețe la stradă, în caz că ar fi clienți mai mulți, să-i servească pe toți odată, Gore nu văzuse mai mult de două gemulețe deschise

poate n-aveau personal

dar nici nu fusese coadă vreodată

cumpărau foarte puțini

preferau pâinea mai veche și preambalată de la Mega Image

sau preferau baghete, lungi cât brațul, numai bune să-ți faci un sandvici de o jumătate de metru, uneori lua și el, tot ei i-l pregăteau, cu de toate, să-l savureze stând pe o bancă în părculețul vecin, sub pomii în floare

constatase cu surprindere că era singurul care făcea asta, adică singurul care mânca în parc

dar de cele mai multe ori prefera cafeaua, însoțită de un croasant

acolo îl abordase femeia

erau locuri destule, dar ea se așezase în fața lui, la măsuța lui și, înainte să apuce să se mire, îl întrebă:

pot?

firește, i-a zis, surprins, dar politicos, în același timp rotindu-și ochii prin localul aproape gol, cu sprâncenele ridicate, dându-i de înțeles

că mai erau destule mese libere, pregătit să mai spună ceva, dar i-a luat-o înainte:

aș putea sta oriunde, știu; mă stresează; nu-mi place să-mi beau cafeaua singură; de asta nici n-o fac acasă

l-a privit, așteptând o replică ce nu venea, a continuat:

nu vreau să te agăț, mai ales la ora asta matinală, nu sunt o curvă

limbajul direct l-a șocat, a dus ceașca la gură, să nu cumva să-i iasă și lui vreun porumbel

nici nu cred că se face asta în ziua de azi, a continuat femeia, deși sunt convinsă că se poate întâmpla în orice moment al zilei; pur și simplu vreau o companie, să stau de vorbă cu cineva cât îmi beau cafeaua, se poate?

firește, a repetat el

dacă te deranjează că vorbesc prea mult, tac nu, vă rog...

„te rog”, n-are rost să nu ne tutuim, dacă m-ai acceptat la masa ta, chiar mi-ai putea da impresia că ne cunoaștem și nu m-aș simți stingheră

îmi pot mânca între timp sandwichi? a întrebat el, după câteva clipe în care nu știa ce să-i răspundă

te rog

și-a îndepărtat cu o mână șuvițele arămii care-i cădeau pe frunte

Gore și-a amintit gestul, fusese același cu o seară în urmă, la vernisaj

ca o amprentă

ca un tic

poate ca un semnal către cineva doar de ea știut
vă cunosc, adică te cunosc, a spus, întrerupând-o dintr-o poveste începută, la care nu fusese atent și care devenea încălțită și obositoare
poftim?

te cunosc, adică nu te cunosc, te știu doar cum? de unde? ușor speriată

de la vernisajul de aseară

ai memorie atât de bună?

cred că da

și vii des aici?

aproape în fiecare dimineață; de fapt, în ultima vreme chiar în fiecare dimineață, când plec de la galerie

pot veni și eu? poate ajută să nu mă simți cu totul ca pe o străină, cum sunt, de altfel; pe mine mă cheamă Victoria, știu că te numești Gore, am văzut pe ecusonul agățat de bluză

spuneai că nu vrei să mă agăț

nu vreau, dar...

dar ce? continuă, mai spuse

n-aș vrea să pară că până la urmă te agăț sau să crezi asta

ce importanță ar avea ce cred?

ar avea, dacă ar fi să ne mai vedem

păi, ne vedem

vreau să spun, dacă ar fi să ne mai vedem și în alte momente ale zilei

asta îți dorești?

l-a privit lung și s-a gândit că privirea ei vrea să scormone în el, să afle dacă spune ce gândește tu nu vrei?

dar partea asta detaliată a discuției a avut loc după câteva zile, poate o săptămână, până atunci, timp de aproape o oră șezuseră față în față la o cafea, în fiecare dimineață, întâmplător la aceeași masă, întâmplător ea sosea la cinci, zece minute după ce el începea să-și ungă croasantul proaspăt cu unt, de parcă l-ar fi urmărit, ghidându-și pașii după sosirea lui, se gândise chiar că îl aștepta la colț de stradă, ori în intrândul unui bloc apropiat, deși era mai simplu să se uite la ceas, ieșirea lui din tură se producea la ore fixe, își putea programa să apară de oriunde un sfert de oră mai târziu, sigur așa făcea

uneori vorbeau, ea îi povestea ce film văzuse la televizor în seara dinainte, alteori tăceau, privindu-se, acum părea să-i apuce destăinuirile

tu nu vrei? l-a întrebat din nou după o vreme în care era evident că aștepta un răspuns care nu mai sosea

încă nu știi; poate că vreau

sigur vrei

ce te face să crezi asta?

n-ai mai fi apărut de a doua zi, adică nu te-ai mai fi oprit aici, la aceeași masă și n-ai fi privit atât de nerăbdător ușa de intrare

mă urmărești? adică mă așteptai?

m-am obișnuit să urmăresc atent tot ce e în jur

2.

Gore e un bărbat între două vârste, potrivit de înălțime, cu câteva fire de păr cenușiu în clăia castanie, ochi albaștri, bărbie fermă, buze aproape senzuale, subțire și îmbrăcat mai întotdeauna în blugi și geacă de blugi, când nu poartă uniforma de paznic la Art Gallery

o slujbă care abia îi aduce o brumă de bani, dar pe care a vânat-o pentru că-i place să trăiască printre picturi, nu se satură să le admire, își închipuie că sunt operele lui, orice stil, orice curent, și-a dorit mereu să fie pictor

pictează de câțiva ani, a strâns zeci de tablouri îngrămădite pe stative în bucătăria de vară transformată în magazie a casei cu curte din cartierul vechi în care locuiește, cu vecini pe care îi cunoaște de când s-a născut, nu încuie vreodată poarta, nimeni nu intră nechemat ori cu intenții rele, nimeni nu fură

se gândește că nici n-ar interesa pe nimeni pânzele sale pe care nu îndrăznește să le arate vreunui priceput, cunoaște mulți

e mereu nemulțumit, reface aceeași temă ca într-un delir, chipuri și trupuri de femei, înalte, subțiri, cu plete de toate culorile, îmbrăcate în toate culorile, lenevind în fotolii, pe sofale, în paturi, în șezlonguri, așezate pe iarbă, uneori nuduri de care e și mai nemulțumit

care ar trebui să transmită de fiecare dată altceva: repaus, lene, apatie, moleșală, nepăsare,

indiferență, visare, prostație, indolență, abulie, tupeu, euforie, înflăcărare, patimă ascunsă, ardore, dorință suferindă, pasiune, jale, dor, iubire toate stări înșelătoare, dacă le privești ochii întotdeauna mari, care spun mereu altceva decât trupurile și gesturile

mereu nemulțumit de lumina ochilor care nu transmit ceea ce își închipuie el, să-l facă să înțeleagă ceea ce își închipuie el

nemulțumit de lumina în care se scaldă acele trupuri, prea rece, prea rece, prea indiferentă

s-a întrebat o dată dacă și Pallady avusese aceleași stări, și el pictase nenumărate trupuri de femeie, dar nu și-a dus gândul mai departe, ca și cum ar fi fost o aroganță să compare mângălelile lui cu pictura recunoscută a celuiilalt

nu sfârșește bine un tablou și o ia de la capăt cu altă stare în minte, cu altă închipuire pe care speră s-o ducă la capăt

n-a avut vreodată un model, totul se isca din închipuirea lui

o vreme a fost ajutorul unui scenograf la un teatru apropiat, picta panouri și pânze pentru fundalul decorurilor, mai mereu pete mari de culoare întinse cu bidineaua, atât i se cerea, atât i se permitea, nimic care să-l bucure

sau înjgheba din stinghii, scânduri ușoare, placaj, lemn stratificat, plexiglas, folii adezive recuzita pe care o repara înaintea fiecărui spectacol, pentru că de fiecare dată se deteriora ceva

când se strângea decorul până la următoarea ridicare de cortină

strunjea, debita, suda, grunduia, îmbina piese și finaliza lucrarea cu rășini, cu grunduri anticrozive, cu vopseluri acrilice, întindea țesături peste formele finisate

în timp ce scenograful care suferea de limbariță îi vorbea la nesfârșit de teatralizarea picturii de teatru, niciodată un decor nu trebuie să fie naturalist pur, nici realist pur, adică să nu fi foarte exact, pentru că ar contrazice calitatea esențială a operei dramatice, forța ei evocatoare, nu e niciun progres în exactitate, ai grijă de frumusețea luminii, fără ornamente pretențioase, fără detalii inutile, decorul nu e o dublură a vieții; firește, nici să fie ficțiune pură, nu trebuie să-l sufoce pe actor; nici să atragă atenția mai mult asupra simplității, să nu fie prizonier al realității, dar el să nu uite vreodată că scopul decorului nu e acela al unei picturi realizate pentru a plăcea, independent de tratarea regizorală a dramei, trebuie să participe la acțiune, adică la sugerarea scenică a unei acțiuni din viața unor oameni care sunt personajele piesei, pentru că teatrul e foarte generos în puterea lui de sugerare și decorul e esențial

nici nu mai băga în seamă contradicțiile omului, îi plăcea să asculte, era convins că se va alege cu ceva

luni la rând, zi de zi îl asculta când dădea cu rindeaua ori cu bidineaua

dar pe neașteptate a izbucnit pandemia de coronavirus, cu restricții totale și închiderea activităților, teatrele nu și-au mai deschis porțile multă vreme și, după patru luni, i-au spus că renunță la slujba lui, cât mai era nevoie să întrețină decorurile o putea face scenograful sau vreun paznic oarecare, la ei nu se putea renunța

aproape un an a tras mâța de coadă, până a aflat de galeria de artă deschisă în apropiere, probabil vreun împătimit, care n-avea ce face cu banii, sau vreun clarvăzător, care vedea dincolo de lunile de pandemie, sau vreun inconștient pur și simplu, pe care nu-l sfătuia nimeni de bine

Gore a fost primul care s-a înființat după anunț și când le-a spus că a lucrat în teatru, l-au angajat a doua zi

dar până în acel moment pictase în disperare, își epuizase rezervele de pânze și cartoane, tuburile cu culori, tempere, acrilice, uleiuri, creioanele de desen se tociseră și ajunseseră cât mucurile de țigări, a aruncat multe pensule pe care uitase să le curețe, înțepeniseră și nu mai erau bune de nimic

cu o singură temă în minte
și o sigură femeie model
dispărută

fusesse toată viața un om retras, pe vremuri desenator tehnic la un institut de cercetări, în fișa postului scria proiectant, socotea că e mai potrivit, pentru că de multe ori adăuga câte ceva la

desenele primite, îmbunătățind, atrăsese atenția, fusese admonestat, apoi fusese consultat, apoi fusese întrebat dacă nu vrea mai mult, să treacă la altă clasă? refuza, se mulțumea cu ce avea de făcut pentru că îi rămânea timp suficient să imagineze mereu alte proiecte, convins că nimeni n-ar fi în stare să le aplice vreodată, nici de el nu era sigur

trăia singur în casa din cartierul vechi, părinții muriseră amândoi într-un accident de mașină, cu ani în urmă, abia sfârșise liceul

abia scăpase să nu ajungă în grija statului

după câțiva ani, veniseră mai mulți să-i cumpere casa, cu sume uriașe, îi refuzase pe toți, n-ar fi vândut-o pentru nimic în lume, nu-l bucura nimic mai mult decât să revină acasă și să audă scârțâind sub tălpi pietrișul ca o mazărice al curții

în apropierea magaziei plină acum cu tablouri era o băncuță sub un nuc bătrân, printre frunzele căruia privea ore în șir cerul ghiftuit de lumină sau citea cărți despre viețile pictorilor și arhitecților, rareori romane

nu-și dorea nimic în plus de la viață, nu ieșea cu prietenii puțin decât rar, era agasat de insistențele unei mătuși care-l vizita la răstimpuri și-i repeta că ar trebui să se însoare, ce-o să vină o să vină, răspundea imperturbabil

simțise la un moment dat un dispreț pentru sine, că nu-și dorește nimic, apoi disprețul fusese înlocuit de respect